

SLOVENSKI NAROD.

Izhajaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja nižja cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravišstvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Kranjski deželni zbor naj se razpusti!

Slovenski poslanci kranjskega deželnega zbora so se te dni obrnili do novega ministerskega predsednika grofa Taaffeja, naj blagovoli posredovati pri Nj. Veličanstvu našem cesarji, da se kranjski deželni zbor razpusti in da se še pred prihodnjim zborovanjem nove volitve razpišejo. V svoji vlogi se sklicujejo naši kranjski poslanci na dva momenta, vsled katerih ta zbor ne more dalje legalno zborovati. Prvič so se vršile volitve leta 1877 pod takim krivičnim pritiskom, da se prava volja naroda na Kranjskem nij mogla svobodno izraziti, in drugič so svobodnejše volitve v državni zbor dokazale, da tista narejena a ne-naturalna stranka, katera zdaj vlada v kranjskem zboru, léma v kranjskem narodu nobene podloge.

Pri verifikacijskih debatah septembra meseca 1878 so slovenski poslanci kranjski drastično dokazali vse nepravilnosti in nepostavnosti, ki so se godile pri volitvah: da se tretjinska priklada nij štela kot direktni davek, — da so v nekaterih mestih volilni imeniki svojevoljno bili narejeni na podlogi dveh tretjin vseh volilcev, v drugih mestih na podlogi dveh tretjin davkovega zneska, — da so se vpisali na škodo pravici kot volilci celó mladoletni in sploh ljudje, ki némajo volilnega prava, izbrisali pa na škodo resnici volilci, ki so imeli polno volilno pravo, — da se je žugalo uradniškim volilcem z odpuščenjem iz službe, in da se je po volitvah res tudi to krivično in nepostavno groženje uresničilo in zgodilo, — da so nekateri finančni organi pretili davkoplačevalcem s povišanjem dohodninskega in pridobitnega davka, — in

končno, da so se v nekaterih volilnih okrajih, zlasti pa v dolenskih mestih, na nesramni način glasovi kupovali.

Vse to so slovenski poslanci v javnih sejah 16. in 20. septembra 1878 in pozneje avtentično dokazali, a umetna in nemškutarska večina je vzlic temu vse volitve potrdila, vsled česar je deželnega glavarja namestnik, g. dr. J. Bleiweis, ta deželni zbor kot nelegalni zbor stigmatiziral.

Volitve v državni zbor meseca junija t. l. so res eklatantni dokaz, da je sedanja večina deželnega zbora samo fikcija in da v narodu na Kranjskem néma nobene podloge, ker niti na kmetih niti v mestnih skupinah nij ni jedna osoba te večine v državni zbor izvoljena. Ako bi ta deželni zbor še naprej posloval, bil bi „unicum“ v celem Avstriji, ker bi imel večino, od katere na kmetih in v mestih nikdo néma sedeža v državnem zboru.

Iz teh razlogov prosijo slovenski poslanci, da se kranjski deželni zbor razpusti in novi izvoli na podlogi svobodnega in postavnega ali zakonitega voljenja.

Podpisani so gg. poslanci:

dr. Janez Bleiweis, dr. Josip Vošnjak, dr. V. Zarnik, Luka Svetec, V. Pfeifer, A. Navratil, dr. Josip Poklukar, Luka Robič, Alojzij Kobler, Jos. grof Barbo, Karel Šavnik, Oton Detelja, Mat. Lavrenčič, Primož Pakiz, Karel Kljun, Fr. Potočnik.

Ta energični korak naših poslancev nas prav veseli in smo prepričani, da bode našel radosten odziv v celem prebivalstvu, zatorej pa upamo, da si vlada Taaffejeva ne bode ušes zatisnila pred tem klicem po pravdi in pravici.

Saj je vendar le res čudno, kako bi zastopniki 5 procentov Nemcev na Kranjskem

še dalje vladali nad 95 procenti Slovencev, v dobi, ko se razlegajo in z navdušenjem od nas pozdravljajo besede našega vladarja in cesarja: „jaz nijsem samo cesar nemških Avstrijcev, jaz sem tudi vladar družih narodnostij v Avstriji.“

Saj bi bilo vendar čudno, ko bi še na dalje ostal deželni odbor v rokah ónih mož, kakor so nemškutarski zagrizenci in fanatični sovražniki slovenskega imena Dežman, Schrey, Kaltenegger, kateri so pri zadnjih državnih volitvah izprevideti morali, da nijso nobena stranka, ampak le klika, da so in ostanejo nula v deželi, ki ne šteje nič, ako jim ne pomore kakova sila ali prisila, kakor je za nje delala in nas tlačila ob času ravno prestane Lasserjeve strahodobe.

Naš narod ne more mirno dalje trpeti, da v deželnem zboru in odboru vladajo renegati Dežmani, ki so, komaj da so v odboru zaseli svoje efemérne odborniške stole, takoj naš narodni jezik iz uradov ven vrgli in jedino tuj jezik v uradniji vpekljali, in s tem svoje sovraštvo do Slovencev pokazali!

Zatorej pa spremlja peticijo, katero so vrli naši narodni deželni poslanci odposlali na Dunaj, ves naš narod na Kranjskem in prosi z njimi vred, naj se nam zgodi pravica, naj se nas reši teh ljudi, ki nijso voljeni v svobodnih volitvah, temuč le pod nelegalnim pritiskom!

Za mladino!

Od Save. [Izv. dop.]

II.

Kdo pozna moža boljšega imena na Slovenskem, nego je bivši župnik Knafelj! To je največji naš kulturni heros. Kranja slovenska,

Listek.

Ubegli bogovi.

(Konec.)

Polnoč je bila in vse v redu, le statuve še nijso na vrtu stale. General jel je uže vse svetnike iz nebes kleti. Naposled pa pride vendar dvornik in poroča:

„Spodaj je.“

„Vendar! In bogovi?“

„So tudi prišli. Ukazal je zamorcem, da so jih v nosilnicah lés prinesli.“

„Dobro! Ali so lepi bogovi?“

„Nijsem jih videl; z rutami so pokriti.

Jaz sem mu hotel pomagati, on pa me je brcnil, rekši, da jih bo uže sam na noge postavil, in če mu bi kdo sitnosti delal, da bo vse razbil.“

„Prav ima,“ dé general, vesel, da ima

zdaj svoje bogove. „Vsaj te to tudi nič ne briga. Umetnikom naj se nigdar ne pomaga.“

General se še jedenpot ozre po svojej toaleti, potem pa gre doli v vrt. Tu pa sta se Zephyr in dvornik na vso moč pričkala pred plakatom, na kojem je bilo začrkano: „Statuv ne dotakniti se!“ Zephyru so bile črke premajhene, za to je divjal in klet, kolikor je mogel.

„Črke naredite večje!“ ukaže general, ter si gre z umetnikom bogove ogledat. Zephyr ga je peljal v najbolj zaraščena sprehajališča.

„Kje za vraga pa imaš ti svoj gips,“ reče general; „to je vendar predalet od svetlobe.“

„To mora tako biti,“ pouči ga umetnik. „Gips nij lep na čistej svetlobi. Okolo njega mora biti goščevje in mrak. Videli boste krasnega Jupitra.“

Zephyr hudo zakašlja in pelje generala v

gost hladnik, kjer je stal Jupiter. General začudenja vsklikne. Opazil je prelepo statuvo s čudovito lepo brado.

„Hudič!“ pravi, „ta je dovršen!“

„Kaj ne, general?“

„Guverner bo divjal! Takih umetniških proizvodov néma v svojem vrtu! Sicer pa je tvoj Jupiter malo podoben sapérskemu korpóralu pri Zuavih.“

„Ta mi je sedel, general!“

„Prav dobro si ga zadel! Pogledimo pa še druge.“

Zephyr ga peljá okolo, kažoč mu še Bahusa in Apolona. Vse je bilo dobro. Le opazil je general, da Zephyr preveč kašlja, ter ga je vprašal po vzroku.

„General nervozen sem, tega je kriva razburjenost. Bojim se zmirom, da nij vse dobro napravljeno.“

„Na, tu imaš sto frankov, izvrstno si vse

ti podajaš najboljše glave slovenske inteligencije, ali kaj bi bila lepa krajina slovenska ti brez svojega velikodušnega, domorodnega, pametnega Knaflja in njegovega naslednika dr. Zupančiča! — Velika stojeta ta dva moža pred nami, velika sta po ljubezni do rodnega si ljudstva in to po gorkejši ljubezni do talentirane mladine tega rodnega si ljudstva. Ali vidite: dr. Prešeren hodi s Knafljevo popotnico po Dunaju, doktor ta in ta, pošten delavec v družbi, užival je dobroto tega slovenskega rojaka, in kdo nam je porok, če bi to drugače mogel — ali če bi že po slovenski energiji, — pa kako dolgo, — deset, dvajset menj, ker glad odsekava nit življenja!

In pogledite po svetu, — na vseh dolžinah nahajamo te Knafljeve štipendiste, na Nemškem, v Petrogradu, v Srbiji, na Bolgarskem, na Hrvaškem, doma; to so posredovalci mej zahodno in izhodno slovansko kulturo! In po večjem so ti možje na pravem mestu. Mož Knaflja in Zupančiča vrednost zdajšnji slovenski svet ne pozna dobro, bodoči jugoslovanski ja bode; moža sta delala za daljnjo bodočnost in za širni svet, ker jemala sta mladino svojega ljudstva in kakor proroka — učečo se mladino važnega slovenskega ljudstva v poštev, ko sta delala za večjo skupino, varčila novce. — Stojita pa tudi in stala bosta ta dva moža kakor častni granitni spomeniki v slovenske, — jugoslovanske zgodovini; pred njima bo pozni vnuk pijetno se odkrival.

Kdor izvestja naših srednjih šol koncem leta pregledava, najde, da se število slovenskih dijakov krči. Ne omenjam, da nekateri ravnatelji marsikaterega slovenskega dečka kot Nemca tiskajo, ali število učencev srednjih šol se sploh manjša pri nas. Se ve da, navede se lahko dosti vzrokov za to: slabi časi, večja reva našega kmeta, dražje študiranje, mestjanske šole, ki dosti učencev v takozvane praktične stroke vodijo, sploh bolj praktični čas, trojke zapisujoči svinčnik učiteljev itd. Ali manj jih je učencev slovenskih in otožen klic necega Nemca na Slovenskem: joj, Slovenec ne prihaja rad v srednje šole, kaj bode z našimi sinovi, instruktorjev ne bo! — odmeva še otožnejše iz prs domoljubnih. To je neveselo znamenje, koje videti imamo Slovenci, ki v našem ljudstvu več vidimo, nego 1 1/2 milijona ljudi. Za tujino mi ne bomo talentov izgojevali, tujina naj zase skrbi, Bog pa za vse; tu doli je široko plodono polje

za nas, tam doli na izhodu! In to naj vsak, ki z ljubeznijo pogledava slovensko mladino, v poštev jemlje in po tem naj dela. Velikan Knaflj mu kaže pot; tam doli je torišče, kjer more slovenski narod v službi človečanstva veliko storiti in to po svoji talentirani mladini. — Kot gnoj Italijanstva in Nemštva le malo, ker izhod je v Evropi slovanski in bode dalje v Azijo tak in jezik slovanski, najglavnejše sredstvo, ima Sloven.

Gori v nemške kraje, slovenski srednji stan, te ne vodi pot, tam ti ne cvete sreča, tam si preslab proti velikim tujim duševnim in gmočnim silam; tvojo srečo išči tam doli na jugu slovanskem s tem, da drzno trgovino in obrt združen z družimi avstrijskimi Jugoslovani vzameš v svoje roke in svoje sinove doli pošiljaš kot pionirje, ki ti pot delajo. In zaradi tega kmet, mestjan, tržan slovenski, odtegni si od ust in daj sina v srednje šole in potem še le v „mestjanske“, to veliko pokveko mej šolami.

Zaradi tega duhovni in ljudski učitelji na Slovenskem, vi, ki ste marsikatero dobro glavo napotili v „črne šole“, delajte na to, da se naše srednje šole zopet polnijo! — Priti morajo milejši časi tudi našim šolam in z njimi milejša osoda našim, nemščine nevesčim sinovom in s tem boljši vspehi. — In vi, kateri gmočno malo več premorete, ozrite se usmiljeno po ubogej učeči se mladini, pognite jej včasih mizo, če je lačna, bodite Knaflji, Slomški, Volfi, v malem! Je včasih lahko miseljna ta naša mladina, ali kaj se hoče, ne more drugače, in „vešalski humor“, kolike vrednosti je v gladnih urah! In marsikateri pot tak mladenič pravi: ej, ne gre, reva je reva, lačnemu biti in se učiti — huda je; — bodočnost! naj te bes nosi! Pa po večjem je energija v krvi. Ljubite te svoje mlade rojake, čast vam bodo delali in slovenskemu imenu; podpirajte jih, s tem polnite kašne narodovega bodočega blagostanja, bodite gorki prijatelji revne naše učeče se mladine, in bogati enok možaki bodo kazali svetu, da je Sloven v razvijanju kulture na izhodu prevažen faktor kot Slovan in človek sploh!

— a —

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 19. avgusta.

„Wiener Ztg.“ od 19. avgusta prinaša imenovanje bivšega ministra *Glaserja* za

generalnega prokuratorja najvišjega in kasacijškega sodišča.

Nedeljska „Wien. Ztg.“ je prinesla imenovanje novih *namestnikov*: barona de Pretisa za namestnika v Trstu, prestavljenje barona Pina iz Trsta za namestnika v gorjenju Avstrije, a prestavljenje viteza Vidmana za namestnika na Tirolsko.

Novi minister dr. *Pražak* je pri banketu, ki so mu ga bili češki narodnjaki v Brnu napravili, napil slogi in porazumljenju mej Nemci in Čehi. Ne kaže se pa dandaj, da bi Nemci v svojih časnikih za slogo in sporazumljenje kazali kaj veselja.

Češki „Narodni Listy“ pozdravljajo sicer novo ministerstvo, vendar obžalujejo, da nij nobeden slovenski poslanec minister postal, temuč, da so zopet le Nemci večino sedežev dobili.

Nedeljska „Politik“ je bila *konfiscirana*. To se čudno bere. Zdaj spada rečeni list vendar k ministerski vladni stranki Taaffe-Pražakovej, pa ga konfiscirajo. Nemško ustavovorni časniki na Dunaji in pri nas pa smejo, kakor beremo vsak dan, hujkati, sumničiti in zabavljati zoper Taaffejevo vlado kolikor hoté in nihče jih ne konfiscira.

Vnanje države.

Pišejo in poročajo, da utegne *grško* vprašanje zdaj vendar enkrat rešiti se, ker je porta zopet imenovala komisarje za pogajanje z Grki. Prepričani smo o tem, ali bode porta odstopila Grkom mesto Janino in okraj Preveso ali ne. Stvar je težavna zaradi tega, ker baje če prav porta dovoli odstop nekaj kvadratnih milj zemlje, upirali se bodo tu bivajoči Albanci združenju z Grecijo.

Iz *Egipta* se poroča zopetna ministerska kriza. Vsi ministri so se odpovedali. Novo ministerstvo se je naredilo, s khedivom na čelu kot predsednikom, Haidar je finančni minister, Mustafa F hni je minister vnanjih zadev.

Iz *Madrida* javlja telegram, da se španski ministri posvetujejo kako bi kralja oženili. Misli se, da pojde Manuel Silvela skoro enkrat na Dunaj snubit za španskega kralja nadvojvotico Marijo Kristino.

Francoska je delala v zadnjih osmih letih velike napore, da je svojo vojsko preprestrojila in pomnožila. In zdaj je francoska armada že tako silna in močna, da se Nemcem, ki zaradi Lotaringije in Metz pa zaradi rop petih milijard nimajo dobre vesti, močno skrbi kaj bode, kadar pride čas, da bode Evropa pri Nemcih iskala „računa“ za vse hudo, kar so storili drugorodnim sosedom okolo in okolo. — Zdaj ne le da so Francozi zidali na nemške meje celo vrsto trdnjav Belfort, Verdun, Langers, Rheims, okolica Pariz itd., tudi peške vojske imajo že izurjene in dobro oborožene 1.266.500 a Nemci le 1.074.000.

Predno se je *angleški* parlament zaprl, bila je še debata o Afganistanu iz katere se vidi, da Angleže močno skrbi, kako se bodo

naredil, zadovoljen sem s teboj, a zdaj ti nij treba več kašljati.“

Zephyr je spravil novce, zahvalil se in zginol.

Gosti so se zbrali. Pol ure pozneje se je pričel bal. Sem in tja so se sprehajali posamni pari mej nasadi, in vrnivši se, delali so generalu komplimente zaradi njegovih statuv. Osobito Jupitru z njegovim bliskom v roki in njegovo krasno brado se je vse čudilo.

Guverner, tudi navzočen, čuje hvalo, in želi Jupitra videti.

General hiti ga peljati k umetniškemu kipu. Gosti so jima sledili v krdelih.

Vsi so bili navdušeno veseli; vsi gosti so poznali sapérskega korporala in občudovali njegovo sličnost s kipom.

Zdajci vsklikne guverner.

„Kaj je vam?“ vpraša general.

„Nič,“ odgovori guverner, „meni se je le

zdelo, kakor da bi se bila glava zmaknila. Zmotil sem se.“

„Ne!“ kriči jeden oficir, „resnično da se je gibal! Vidite zopet!“

Tako je bilo! Zdaj naenkrat skremži Jupiter svoj obraz; videlo se je, da se trudi nekaj zadržati. A nij šlo in Jupiter kihne iz vsega grla.

Družba obstrmi, najbolj obstrmi general. Zdaj pa se bog tudi oglasi. „General,“ pravi, „zgovorjeno je bilo, da se ne smemo gibati in ne govoriti. A nijsem se mogel več zdržati, moral sem kihniti.“

V resnici, bil je pravi pravcati sapérski korporal, iz katerega je Zephyr naredil statuo s tem, da ga je z gipsovo moko namazal.

A tudi general je zdaj oživel. Odlomi vejo od Thuja-drevesa in plane nad Jupitra. Ta pak skoči s svojega stala in ubegne v goščavo, za njim homeričen smeh cele družbe.

Mej tem pa se tudi ostalim bogovom, čuvšim krohot in vpitje, nij zdelo varno. Poskačejo tudi oni vsak s svojega stala in zbežijo.

Ravno je general uvidel, da zastoj lovi svojega Jupitra v goščavi, in zato se vrnil, ko ga napadejo njegovi sluge in dvornik z besedami:

„General, general, bogovi so vsi pete odnesli!“

„Pustite, naj jih vrag vzame,“ odgovori, „to nijso pravi bogovi!“ Sam seboj pa je govoril: „Zdaj se več ne čudim, zakaj jih nij pustil potipati.“

Dogodjaj ta je celo družbo preveč v dobro voljo spravil, nego da bi bila krivim hudovala. Reklo se je vendar, da take svečanosti še nij bilo v Algieru. In to je zadostovalo generalu.

Odpustil je Zephyru in nepravim bogovom.

Radoljski.

njih stvari v srednji Aziji razvile. Nekateri mislijo, da je za Angleže škodljivo, da se vedno bolj bližajo zemlji, ki jo Rusi že imajo. — Anglešk časnik pravi: Glavni interes situacije je zdaj v Perziji, če Rusija s svojim vplivom v Teheranu zmaga, more Rusija Merv lahko vzeti in Angleže v Afganistanu vznemiriti. Take prilike pa Rusija ne bode dolgo neuporabljene pustila.

Dopisi.

Iz Ljubljane 19. avgusta. [Izviren dopis.] („Tagblattova“ hudobnost.) V včerajšnji številki Kaltenecker-Schrey-Dežmanovega „Tagblatta“ stoji na koncu notice, ki opisuje slavljenje cesarjevega rojstvenega dne v Ljubljani, sledeči pasus: „Nach dem Festgottesdienste fand die übliche Defilierung vor dem Herrn Landespraesidenten Ritter von Kallina statt.“ „Laibacher Tagblatt“ je sicer produkt cele nemške namnožene budalosti, in ta produkt se je še zdatno povečal s pristopom z Nemškega od nekod v našo deželo prišlega urednika, ali ta najnovejši dogodjaj zopet žalostno opisuje notranjost in značaj nemških revolver-žurnalistov. Ne samo, da mora tudi urednik „Tagblattov“ vedeti, ka g. deželnega namestnika Kalline niti v Ljubljani nij, ker ima zarad bolehnosti odpust, moralo bi mu biti tudi znano, ka vojaki pri tako strogo vojaške slavnosti nikdar ne defilirajo niti pred deželnim namestnikom, niti pred katero drugo civilno osebo. To vé menda tudi „Tagblattov“ urednik; ali z ónimi besedami je hotel ne samo razžaliti nenavzočnega deželnega namestnika s surovim dovtipom ob nepravem času, nego dokazal je óni klatež s tem, da germanom neke baže nij svet niti čut udanosti, katero gojijo narodi do najvišjega prestola, in da tudi tega ne spoštuje. Na vsak način moramo obžalovati takove liste, kateri še ob času, ko narodi slavé god svojega vladarja, ne morejo zatajiti svojih izdajskih namer.

Iz Središča 15. avgusta. [Izv. dop.] (Oralo, dober pripomoček za dež.) Po dolgej suši dobili smo zopet blagodatnega deža, katerega smo s hvaležnostjo do stvarnika pozdravljali in katerega se je vsa narava razveselila. V soboto in nedeljo v noči deževalo je in vsa narava je v novi oživiljena, kakor da se je prerodila. In ako nam še nekatere kratki in o pravem času pripomoči, zadovoljni smemo biti z letošnjimi poljskimi pridelki. —

Baje (bojda) suše ne bomo več trpeli kajti pri naših lepoticnih, nedolžnih dekletih ohranila se je neka — silno stara skrivnost — zbog katere so v stanu dež narediti, samo pa pod temi pogoji, da so dekleta nedolžna. Skrivnost in čudež dež narediti obstoji v tem, da nedolžna dekleta pri katerem kmetovalcu oralo na skrivnem v noči odnesejo in ga v vodo vržejo. In to pomaga, da v kratkem deži. In tako storile so tudi naša dekleta. Odnesele so pozno v noči kmetu A. Dogši staro oralo in je vrgle v globoko mlako. Pa dežavati še le nij hotelo, čeravno se je oralo uže več dni v vodi močilo. Napotijo se zdaj še druge, morda nedolžnejše od prvih, da poskusijo svojo srečo, hitijo ukradeno oralo v vodo in glej, drugi dan jelo je deževati.

Kdaj vendar bode pri pametnih Slovenih vera do čarobije popolnoma iztrebljena. V prvej vrsti ima prevažno delo cerkev i šola v roke vzeti. Prva ima obširno polje, ima preimenitno nalogo podučiti roditelje, kateri naj-

večkrat sami temelj vražam položijo. Šola ima ožje polje, tesen delokrog, vendar imenitna naloga jej je, da deluje na to, da iztrebi pri nežnej mladini ukoreninjeno prazno vero. Ogromno število vraž nahajamo mej Slovenci, in vredno bilo bi jih v posebno knjigo zbrati, in tako pogina rešiti.

Iz ptujskega okraja 15. avg. [Izviren dop.] Pod vodstvom c. kr. okr. šols. nadzornika g. Rannerja počne se 31. jul. t. l. v III. razredu učilnice za ptujsko okolico pri navzočnosti okolo 60—70 učiteljev in učiteljic vršenje učiteljskega zborovanja, počemše imenovanjem g. Ferka predsednikom.

Sledila je skoraj jednoglasno volitev dveh zapisnikarjev, in sicer vrlih narodnjakov gg. Romiha in Strenklja. Mahoma po tej izvolitvi predloži g. Romih nasvet, naj bi se jeden zapisnik v slovenščini vodil. Mislili smo, da bode ta nasvet jednoglasno sprejet, ali motili se smo. Podpirala ga je dvomljiva večina. a pri protiglasovanju pokazale so se sicer samo tri — pa vendar tri — roke, namreč: g. Ferka, ormoškega Rauschla in še jednega. Zmaga je naša. (Živio!!) Pri tej priliki se je uže videla puhlost, strahopezljivost, katera še žalibog precej učiteljev na duši in na telesu strašno tlači.

Uzmite si častno disciplino naših prostih kmetov pri zadnjih volitvah za zgled vi — izobraženci! — Sloga kje si?! —

Po precej dolgočasnem predavanju opazk nabranih pri ogledovanju posameznih šol in po še časomornejšem prebiranju različnih ukazov in naredeb sledilo je še le komaj proti pol dnevi prvo prednašanje „o vzgaji k samodelavnosti“ od učiteljice gpd. Raab. G. nadzorniku se od različnih strani priporočuje večja priprava k razpravi nabranih opazk, da prihodnjč ne bodo različni g. slušatelji, katerim je morebiti največ popravka treba, dremaje glavami kimali. Dosta besedij, kakor se je spet pokazalo, dobrega ne rodi. —

Predavanje učiteljice R. je vse hvale vredno izvzemši večkratno ponavljanje ravno istega pri vsakem predmetu. Priprava in naučenje izvrstno, naglaševanje dobro, samo zaradi nečnosti lepega spola pretiho. Škoda, ka se potrebnjše in poučnejše stvari razpravljajo v za poslušajoče občinstvo neugodnem času. Naj bi se prihodnjč važnejše reči v začetku, a ne na koncu pri prenapetosti duha obravnavale!

Popoludnevno zborovanje počelo se je ob dveh, za razpravo o „prirodopisu v 1, 2, do 3 razrednih narodnih šolah bil je pozvan doglaški g. nadučitelj Skrabl. Vi g. najbrž ne veste, ka so uč. konf. svečanosti služee učiteljem v pouk in nadaljevanje njihovega obraževanja. Vaše slabo nerazumljivo predavanje, brez vsega na uho tako ugodnega naglaševanja, mešano z: „entschuldigen, ich habe vorher vergessen zu erwähnen“, i. t. d. je bilo najbrž krivo, ka vam je neki pripisoval lastnost, katere si, kakor sami najbolj veste, nikakor zaslužili niste, namreč: ka ste govorili v naščini. Za javne govore je treba marljive priprave in razumljivejšega zgovarjanja.

Da pa je pri razgovarjanji o vašem predmetu slovenski govoriti se začelo, nij nikakor vaša zasluga, več zasluga odličnih, poštenih, neustrašljivih narodnjakov, ki ne poznajo mameluštva, nego odkritosrčno živé in žrtvujejo se za hraneči jih narod. Slava jim!

Pri tej priliki je drznil gosp. Lešnik ali Löschnigg zatajiti svojo slovensko narodnost, rekši: „ich verstehe nicht slove-

nisch“. Če ravno bi g. predsenik bil uže moral sprevideti kako okorno teče tuja beseda učiteljem živečim mej slovenskim narodom, vendar je nasvetoval rabo tujščine rekoč: ker jo vsi razumejo. Navdušenost in živahnost pokazivša se pri slovenskej debati je kakor blisk nagloma mrknila — zaspala. Ali je morebiti mogoče od učiteljev rabo tujščine, katero mej narodom le redkokedaj ali skoraj nikdar v govoru ne rabijo, zahtevati? — Ali je morebiti pravično, ako mora ogromna večina 98% narodnih šol 2% potujčenih šlev uklanjati se? — Ali bode morebiti kdo vsiljavanje in pošiljanje tuicev neveščih naščine mej same Slovence odobril? — Ali g. L. pri izrazu teh nesramnih besed, kazaje na zatajenje svoje lastne matere in narodnosti nij od sramote rdečica oblila? — Če ne — ste bezznačajnik in ne spadate mej značajne narodne učitelje! Skrij se reva.

Zadosta o tem, predaleč bi zabredel. Le samo nekaj površnega še. Sledilo uzorno ali žalibože tudi v tujščini predavanje „o šolskih vrtilih“, od strokovnjaka v tem g. Kotzmutha, pregled knjižničarjevega poslovanja ter volitve v stalni in bukvarni odbor. — Pozno v mraku sklene g. predsednik zborovanje zahvaljevale se za obče dober napredek v šolstvu in nazdravljale Nj. Veličanstvu presvitlemu carju. Trikratni burni: živio!!!

G. Rausche nazdravi gosp. predseniku za istinito vse hvale vredno, zelo težavno čeravno pristransko vodstvo konference. Trikratni: živio!!!

Manje važnih rečij nijsem omenil.

Učitelji, narodniaki razpostavljeni po različnih krajih, vam pa se daje naloga, da do prihodnjč nič vredno mameluštvo in zaspčnost pri svojih kolegih bodi si javno ali privatno odstranite. V vsakem še tli čeravno morebiti ne dosta, iskra narodne zavesti in uživali bodete gotovo v kratkem ugoden vspeh pri marljivej delavnosti za narodno reč in bodočnost. Trudite se, da bode prihodnjč vsak našinec imel slovensko izdelane naloge in pomagajte mu radovoljno k temu! Če bodo naloge izdelane v velikej večini slovensko, moralo bode ozir na naščino bolje jemati se.

Uč. konf. naj bodo tudi v nauku boljše slovenščine naše šole, kajti naščina nam je neobhodno potrebna za vspešen napredek pri poučevanju in pri prepričanju prostaka, hoté kaj potrebnega, posebno v sedanjih slabih letinah, za šolo imeti. Dragi, premislite moje sicer slabo izrečene ali iz srca govorjene besede, v prid našega naroda delajte in nehala bode vam gotovo prihodnje letos zlorabljen kolegijaliteta. Pomozi Bog in sreča junaška!!

Domače stvari.

— (Z Bleda) se nam poroča, da je bilo v nedeljo in v ponedeljek zvečer jezero lepo razsvitljeno po povodu cesarjevega rojstvenega dneva. — Mej gosti, ki so letos Bled obiskali, je bilo letos primerno mnogo Hrvatov.

— (Valvazorja) je pri Krajci izšel 63. zvezčič.

— (Toča) je 7. t. m. pobila v logaškem okraji v zgornjem in dolnjem Brezniku, Sovri, Govejaku in Osojnici. Škode je nad 7000 gld.

— (Požar.) V vasi Kukenberku pri Velikej Loki v Trebanjskem okraji so zgoreli štirje gospodarji. Škode je 3000 gld. Zažgali so otroci s klinčki.

— (Razpis učiteljskih služeb.) Na Kranjskem. Na mestnih deških šolah v

Ljubljani, služba podučitelja, z l. p. 500 gld. Prošnje c. k. mestnemu šolskemu svetovalstvu (Stadtschulrath) do konca t. m. V šolskem okraji Kranj: Na Irazrednej ljudske šoli v Predvoru učit. služba, l. p. 500 gold. in prosto stanovanje; na Irazrednej ljudske šoli v Zalilogu, učit. služba, l. p. 500 gld. in stanovanje. — Prošnje do 28. t. m. (avgusta) c. k. okrajnemu šols. svetovalstvu v Kranju. V šolskem okraji litijem se umesté tudi naslednje učiteljske službe: 1) Na Irazrednej ljudske šoli v Hotiču, l. p. 400 gld. in stanovanje. 2) 3. učit. služba, na 3razrednej šoli v Višnjevgori, l. p. 400 gld. 3) Na Irazrednej lj. šoli v Šent-Lamprehtu, učit. služba, l. p. 400 gld. in prosto stanovanje. — Prošnje do 12. avgusta l. 1879 pri okraj. šols. svetu v Litiji. V šolskem okraji Krškem: Na 3razrednej meščanske šoli v Krškem, (z nemškim poučnim jezikom) za matematično tehnično (eventuelno naravoznansko stroko), učiteljska služba, l. p. 800 gld.; na Irazrednih šolah v Velikej dolini in pri sv. Križu, učit. službi, 500 gld. in stanovanje; v Šentjurju pod Kumom, l. p. 400 gld. in stanovanje; na 3razrednej šoli v Šent-Jarnej in na 2razrednej šoli v Studenci (Brüdl), učit. službi po 400 gld., pristopni tudi učiteljicam. C. k. okrajnemu šolskemu svetu v Krškem do 21. avg. 1879. Na Primorskem. Na slov. ljudske šoli v Dolini se oddasti s prihodnjim šolskim letom: a) nadučiteljska služba, s 500 gold. plače in 90 gld. oprav. doklade; b) služba za učiteljico s 400 gld. plače. Obe službi s prostim stanovanjem. Prošnje do 1. septembra t. l. c. k. okrajnemu šolskemu svetu v Kopru (Capodistria).

— (Iz mostarske okolice) se piše „Soči“ 9. avgusta: V Hercegovini se nahaja prav malo živine, kajti kuga minolega leta je pobrala mnogo glav. Nij sploh čuda, da je v Bosni ali v Hercegovini zdaj v tem, zdaj v drugem okraji goveja ali prasičja kuga, oziroma bolezen, kajti hlevi so zelo slabo napravljene, tako da še miši ne bi človek privoščil enakih berlogov v stanovanje. Glavni pogoj hleva je čist in zdrav zrak, a tega žalibog tukajšnji deželani ne poznajo, kajti gospodarska poslopja in hleve napravljajo le v takojšnih luknjah, kamor ne dohaja gotovo nobena zdrava sapica. — Kaj je z letošnjim poljem? Slabo. Pretekla zima je bila celo mokra, kajti vode so tako narastle, da še stari Turčini ne pamtijo toliko dežja in takovih povodanj. Nasprotno je poletje tako suho, da je vse zgorelo, v pravem pomenu besede; nij čuda, od meseca aprila nij še rosice padlo na suho zemljo, potem južno podnebje, mej golemi pečinami, da, nij se šaliti. Sila je zatorej tem prebivalcem: žita čisto nič, vina ne bode mnogo, sadja t. j. smokev (fig) tudi nič nij. A drugih virov, iz katerih bi zamogli kaj zjemati, némajo. Siromaštvo je povsod žalostna stvar, a tukaj mej temi razmerami je najžalostnejše.

— (Trgovske in obrtnijske razmere v Bosni.) Zadnja „Soča“ piše: Razno kupčijsko in obrtnijsko blago preskrbovali so do zdaj bosenskemu prebivalstvu trgovci in obrtniki, ki so se v deželi naselili, kajti domačini ne poznajo še potreb razvite civilizacije in izdelujejo to, česar sami potrebujejo, doma po prav prvotnem načinu z lastnimi rokami. Tisti trgovci in obrtniki, kateri bi hoteli zdaj večjo kupčijo poskusiti v zasedenih deželah,

smejo računati samo na c. k. vojaštvo, uradnike in na omenjeno število domačih trgovcev. Pri vsem tem smemo reči, da se je v Bosni odprla nova žila avstro-ogerske trgovine, da se jej le ustanovi dobra podlaga z vzbujajo trgovskih in obrtnijskih potreb. Pred vsem naj bi se torej prenesla v Bosno taka rokodelstva in obrtnije, katere utegnejo po nizkih cenah in dobrih izdelkih izpodriniti domače izdelke. V gospodarskem oziru naj bi začeli zasedati deželo taki rokodelci in obrtniki, kateri očitno presegajo že naseljene obrtnike, da to tudi domačini lahko spoznajo. Soditi po dosedanjih vtisih in skušnjah, najdejo dober zaslužek dobrih in poštenih cen držeči se kolarji, zidarji, mizarji, kovači, steklarji (glazarji), kočijaži, črevljarji, kruhopedi in mesarji, tudi klobučarjem, krčmarjem, izdelovalcem sodne vode, kavarnarjem utegne se v mestih posrečiti dobra kupčija; enako se je tudi mlinom, žganjarjem in pivovarjem nadejati dobrega uspeha. Prodajalci narejenih oblik, obutvi, klobukov, potovalne in vojaške oprave, kuhinjske posode in pohištva, navadnega kmetijskega orodja bi si lahko mnogo pridobili. V obče se opazuje, da bi se omenjena kupčija najbolje sponesla v mestih in preko glavnih črt javnega prometa, da so za opekarnice (fornaže) in dotično kupčijo najugodnejši kraji Sarajevo, Dervent in Kiseljač, pa tudi v Senici in tik železnične črte Banjaluka-Novi in Brod-Senica, slednjič da bi se arhitektom za zdaj najbolje godilo v Derventu, Doboju, Senici, Sarajevu in Banjaluki. Vozniki bi utegnili najti zadosti dela pri prevažanju blaga na črtah od Broda oziroma Senice do Sarajeva in iz Metkoviča skozi Mostar v Sarajevo. Za kmetijske delavce je pa za zdaj še prav malo zaslužka. To se ve, da mora imeti vsak, kedor se hoče kot rokodelci ali obrtniki ustanoviti v Bosni, tudi nekoliko svojega kapitala, da si svojo obrtnijo nastavi. Glavni kraji v Bosni in Hercegovini so: Sarajevo (pri 40.000 prebivalcev), Gradačac (4500), Dubno (6600), Zvornik (4900), Banjaluka (15.000), Kupres (5200), Djetina (6100), Bihać (4000), Mostar (12.000), Janja (3500), Prijedor (3200), Livno (6000), Dolnja Tuzla (5300), Travnik (12.000), Trča (10.000), Maglaj (3180), Kozarač (3500), Stolac (3500).

Razne vesti.

* (Loterija.) Ustavni svet v Luzijani v Ameriki je sprejel postavbo, vsled katere bo

loterija od l. 1895 dalje prepovedana; do takrat pa morajo ustanovniki loterije po 40.000 dolarjev na leto plačevati v državno blagajnico.

* (Velika nesreča na železnici) se je zgodila na Francoskem pri Fliersu. Trideset ljudi je ranjenih, starje so mrtvi ostali.

* („Proč s tujimi lasmi!“) slove gâslo vrh meščanov czegiedskih. Dne 15. m. m. so namreč javno naznanili po vsem mestu, da néma nobedna kmetica in nobedna služinka nositi pripetih lās. Katera ne bode ubogala te zapovedi, ima platiti 5 gld. kazni; če bi se pak protivila in ugovarjala, imajo se jej odrezati celo tudi pravi lasje.

Dunajska borza 19. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gld.	50	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	68	35	„
Zlata rent	78	95	„
1860 drž. posojilo	124	95	„
Akcije narodne banke	822	—	„
Kreditne akcije	264	75	„
London	116	80	„
Srebro	—	—	„
Napol.	9	29	„
C. kr. cekini	5	50	„
Državne marke	57	20	„

Išče se zvesta, pridna in pobožna

kuharica in dekla

v enej osobi za slovensko družino blizu Trsta. Nastop službe in plača po dogovoru. Poizvé se pri administraciji „Slovenskega Naroda“. (376-3)

Za čiščenje in izboljšanje vina

najboljše, najhitrejše in najcenejše sredstvo je **prava francoska žolca.**

To, kakor tudi prosti navod, kako se rabi, dobi se zmirom z osebnim ali poštnim naročilom pri A. Hartmannu v Ljubljani, v Luka Tavčarjevi hiši. (330-9)

Najsijajnejši vseh zagotavljam. Troški za čiščenje znašajo za vsak hektoliter 4½ kr.

Adolf Eberl,

zaloga oljnatih barv, laka in firneža,

v Ljubljani, (335-10)

na Marijem trgu, poleg frančiškanskega mostu.

Stare železniške šine

za zidanje mostov in hiš, najboljše in frišno

apno od cementa

v ceno prodajata (327-9)

Wogg in Radakovic,

trgovina z železom „zum gold. Anker“ v Celju.

Javna zahvala.

Podpisani zavarovani pod pol. št. izrekajo slavnej

„Prvej ogerske občne zavarovalne družbi“

v Budapešti, katera je od nje zastopnika, po požarih zadnjih tednov prizadeto škodo, vestno preiskati dala in v najkrajšem času vso škodo izplačala, najtoplejše zahvalo in očitno priznanje za popolnem pošteno poslovanje. Posebno hvaležni pa morajo biti sl. družbi mnogo nas podpisanih, kajti zavarovani bili so nekateri mej nami le 13 dnij pri sl. društvu.

Podpisani mislijo, da nij treba poštenost in točnost te izvrstne družbe na dalje priporocati, kajti vsak, kateri zavarovanje proti ognji želi, gotovo ga bode iskal le pri izvrstnem zavodu, in to je v prvej vrsti mej vsemi zavarovalnicami „Prva ogerska zavarovalna družba“ v Budapešti.

V Ljubljani, dne 14. avgusta 1879.

(381)

Sé spoštovanjem

pol. št.	32844	Josip Cankar,	z Vrhnike.
„	33575	Franc Korenčan,	
„	34065	Jakob Košir,	
„	34269	Matevž Zörer,	
„	34273	Franc Korenčan,	z Iga.
„	34274	Urban Kaučič,	
„	34275	Janez Krašovec,	
„	33257	Josip Stembou,	
„	34003	Janez Uršic,	z Iga.
„	34334	Janez Žabjek,	

Glavno zastopništvo te zavarovalnice ima gospod J. Dobrin, frančiškanski trg, št. 45 (pri belem volku).

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Evropa: Kramaršič iz Grada. — Čene iz Dunaja. Centis iz Trsta. Pri stonni: Gebhardt iz Trsta. — Kmetič iz Grada. Voja iz Dolinskega. — Bruner iz Dunaja. Pri Mateti: Fremnd iz Dunaja. — Tribuš iz Celovca. Cohn, Schwarzler iz Dunaja. Pri bavarskem dvoru: Čop iz Ribnice. — Šalk iz Sevnice. Pri avstrijskem cesarji: Stampfer, Tregel iz Trbovlja. Paskovský iz Čaja. — Scherz iz Dunaja.

18. avgusta: **Rusci.**